

Državni izpitni center

M 0 6 1 5 4 1 1 4

SPOMLADANSKI ROK

PSIHOLOGIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 7. junij 2006

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1**Naloge izbirnega tipa****Pravilni odgovori:**

1.	D
2.	B
3.	C
4.	C
5.	B
6.	D
7.	A
8.	D
9.	A
10.	C
11.	B
12.	A

IZPITNA POLA 2

Strukturirani eseji

1. ESEJ

ZNANJE:

Opis dimenzionalnega pojmovanja osebnosti:

- dimenzija prikazuje razvitost osebnostne lastnosti;
- dimenzijo prikažemo kot kontinuum (nepretrgano zvezo), ki se razteza med skrajnostma;
- lastnosti se razporejajo v obliki Gaussove krivulje (večina ljudi je glede posamezne lastnosti v povprečju);
- za vsakega posameznika lahko določimo stopnjo izraženosti oziroma razvitosti neke lastnosti.

OPOMBA: Če kandidat opiše hierarhično zgradbo dimenzije, to upoštevamo kot eno značilnost.

Dimenzije osebnosti po Eysencku:

- introvertnost – ekstravertnost (introvertiranost – ekstravertiranost)
- nevroticizem – nenevroticizem (čustvena labilnost – čustvena stabilnost)
- psihoticizem – nepsihoticizem

OPOMBA: Dimenzije morajo biti poimenovane z obema poloma.

2. raven:	2 opisa dimenzionalnega pojmovanja in pravilno poimenovane vse 3 dimenzije	4 točke
	1 opis dimenzionalnega pojmovanja in pravilno poimenovane vse 3 dimenzije	3 točke
1. raven:	1 opis dimenzionalnega pojmovanja in pravilno poimenovani 2 dimenziji	2 točki
	1 opis dimenzionalnega pojmovanja ali pravilno poimenovani 2 dimenziji	1 točka

RAZUMEVANJE IN UPORABA:

Dimenzije osebnosti po Eysencku s pripadajočimi potezami:

Introvertnost, npr.: mirnost, odmaknjenost, nagnjenost k razmišljanju, odgovornost, izogibanje novim in vznemirljivim okoliščinam, zanesljivost ...	Ekstravertnost, npr.: živahnost, impulzivnost, družabnost, čustvena izraznost, nagnjenost k tveganju, aktivnost, nezanesljivost ...
Nevroticizem (čustvena labilnost), npr.: zaskrbljenost, tesnoba, napetost, nesproščenost, nerazpoloženost, razdražljivost, občutki krivde, hipohondričnost, nizko samozaupanje ...	Nenevroticizem (čustvena stabilnost), npr.: uravnoveženost, dobro in stabilno razpoloženje, obvladana, hladnokrvnost, samozaupanje, gotovost, osredotočenost, srečnost ...
Psihoticizem, npr.: agresivnost, dominantnost, nagnjenje k manipuliranju z drugimi, sovražna naravnost, avanturizem, dogmatizem, maskulinitet, pomanjkanje empatije, samotarski in neprilagodljiv ...	Nepsihoticizem, npr.: blagost, strpnost, previdnost, prizanesljivost, femininost, odprtost, empatičnost ...

OPOMBA: Ustrezne so vse lastnosti, ki so navedene v obeh potrjenih učbenikih (Musek in Pečjak, 2001, str. 207–208, Kompare idr., 2001, str. 230–231)

4. raven: vsak pol posamezne dimenzije ponazorjen z 1 osebnostno potezo 3–4 točke

OPOMBA: Če kandidat lastnosti pri isti dimenziji samo obrne, se odgovor oceni s 3 točkami, npr. družabnost – nedružabnost.

3. raven: vsak pol 2 dimenzij ponazorjen z 1 osebnostno potezo 2 točki
ali en pol pri vseh dimenzijah ponazorjen z 1 osebnostno potezo

vsak pol 1 dimenzije ponazorjen z 1 osebnostno potezo 1 točka
ali en pol 2 dimenzij ponazorjen z 1 osebnostno potezo

INTERPRETACIJA IN VREDNOTENJE:

Presoja zaželenih polov vsake dimenzije za uspešno delo šolske svetovalne delavke z utemeljitvami:

- **ekstravertnost, npr.:**
zaželeno bi bilo, da je šolska svetovalna delavka (bolj) ekstravertna oseba, da z lahkoto navezuje stike z učenci; zna izraziti čustva; tudi tvegati, da se lahko sogovornik nepredvideno odzove ...
- **nenevroticizem (čustvena stabilnost), npr.:**
šolska svetovalna delavka naj bi bila čustveno stabilna oseba, ker se mora znati obvladati v odnosu do drugih ljudi v različnih položajih; biti mora prepričana vase, da obvlada tudi težavnejše položaje; biti osredotočena na osebo in njene težave, o katerih se pogovarjata; vzdrževati optimistično razpoloženje in vzpodbujati osebo ...
- **nepsihoticizem, npr.:**
šolska svetovalna delavka naj bi bila nepsihoticistična, da zna z učenci previdno in strpno ravnati; se vživeti v njihove težave in jih prizanesljivo obravnavati; ne sme manipulirati z učenci, ker ji sicer ne bodo zaupali ...

OPOMBA: Če kandidat pri presoji zaželenosti polov dimenzije introvertnost – ekstravertnost ustrezno utemelji introvertnost, je odgovor ustrezen.

6. raven: presoja ustreznih polov za vse 3 dimenzije z utemeljitvami 3–4 točke

OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti utemeljitev.
Za vsako presojo zadostuje 1 utemeljitev.

5. raven: presoja ustreznih polov za 2 dimenziji z utemeljitevama 2 točki

presoja ustreznega pola za 1 dimenzijo z utemeljitvijo ali 1 točka
presoja ustreznih polov za 2 dimenziji brez utemeljitev

OPOMBA: Če kandidat pojasnjuje samo lastnosti, brez presoje pola dimenzije, je ocenjen z 0 točkami.
Če kandidat presodi ustrezne pole, ampak so utemeljitve splošne (niso vezane na svetovalno delo), se odgovor oceni z 1 točko.

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **dodatne točke** od 1 do 3 v skladu z merili po Predmetnem izpitnem katalogu 2006, stran 8.

 2. ESEJ

ZNANJE:**Opredelitev:**

Ustvarjalnost je miselni proces (značilnost mišljenja; osebnostna značilnost; sposobnost, zmožnost), s katerim (katero) prihajamo do originalnih in uporabnih (ali nalogi/stvarnosti ustreznih) dosežkov.

Značilnosti ustvarjalnega mišljenja oziroma dosežka:

Fluentnost (tekočnost): število odgovorov na vprašanje; število idej.

Fleksibilnost (prožnost): pripadnost odgovorov različnim kategorijam.

Originalnost (izvirnost): redkost odgovorov; oddaljenost asociacij; duhovitost odgovorov ...

OPOMBA: Kandidat lahko navede in opiše tudi elaboracijo (izdelanost odgovorov). Kot 1 značilnost upoštevamo tudi poimenovanje in opis divergentnega mišljenja ter poimenovanje in opis faz ustvarjalnega procesa.

2. raven: opredelitev ustvarjalnosti, poimenovanje in opis 3 značilnosti 3–4 točke

OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opredelitve in opisa značilnosti. Kandidat je ocenjen s 3 točkami, če opredelitev ne vključuje uporabnosti, temveč samo originalnost dosežkov.

1. raven: slaba opredelitev ustvarjalnosti in poimenovanje 2 značilnosti 2 točki
 ali slaba opredelitev ustvarjalnosti in opis 2 značilnosti
 ali poimenovanje in opis 2 značilnosti

slaba opredelitev ustvarjalnosti in poimenovanje 1 značilnosti 1 točki
 ali slaba opredelitev ustvarjalnosti in opis 1 značilnosti
 ali poimenovanje in opis 1 značilnosti

OPOMBA: Opredelitev je slaba, če je opisna: npr. ustvarjalnost je nekaj, kar ...; ustvarjalnost pomeni doseči nekaj novega ipd.

RAZUMEVANJE IN UPORABA:**Primeri lastne ustvarjalnosti:**

iz primerov naj bo razvidna ena od značilnosti ustvarjalnega mišljenja (originalnost oz. izvirnost, fluentnost, fleksibilnost) ali originalnost in uporabnost (ustreznost idej nalogi ali stvarnosti) idej .

Pojasnitev trditve:

Ustvarjalnost ni le privilegij znanstvenikov in umetnikov, ustvarjalni smo lahko vsi ljudje npr. pri vsakodnevnih opravilih; ustvarjalnost lahko skozi življenje razvijamo in spodbujamo z različnimi tehnikami, nekateri ljudje razvijajo te zmožnosti, pri drugih je ustvarjalnost zavrta ...

OPOMBA: Zadostuje 1 pojasnitev.

- 4. raven:** 2 primera lastne ustvarjalnosti in pojasnitev trditve 3–4 točke
- OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti primerov ali kakovosti pojasnitve.
- 3. raven:** 1 primer lastne ustvarjalnosti in pojasnitev trditve 2 točki
ali 2 primera lastne ustvarjalnosti
- 1 primer lastne ustvarjalnosti ali pojasnitev trditve 1 točka
- OPOMBA: Če kandidat samo ponovi trditev z nekoliko drugačnimi besedami, se pojasnitev trditve ne upošteva.

INTERPRETACIJA IN VREDNOTENJE:

Presoja osebnostnih značilnosti in vrst mišljenja z utemeljitvami, npr.:

Osebnostne značilnosti:

- **nekonformizem:**
ker se tak posameznik ne podreja avtoritetam ali večini; postavlja v negotovost stvari, ki veljajo kot dognane; pripravljen je tvegati ...
- **pozitivna samopodoba:**
ker je tak posameznik pri ustvarjanju bolj odporen zoper pritiske iz okolja ...
- **vztrajnost:**
ker posameznik tudi pri težjih problemih vztraja in mu predstavljajo izziv ...
- **radovednost (odprtost za nove izkušnje):**
ker si posameznik nenehno postavlja vprašanja; odpira probleme ...
- **inteligentnost:**
ker se posameznik laže, hitreje znajde med raznimi informacijami ...
- drugi smiselni odgovori.

Vrste mišljenja:

- **divergentno mišljenje:**
ker vsebuje zmožnost preoblikovanja idej; ker posameznik oblikuje več rešitev za neki problem ...
- **konvergentno mišljenje:**
ker mora posameznik na koncu najti najboljšo rešitev ...
- **domišljjsko mišljenje:**
ker je posameznik svoboden pri oblikovanju novih povezav med izkušnjami ...
- drugi smiselni odgovori (upoštevajo se tudi druge vrste mišljenja, če jih kandidat utemelji).

- 6. raven:** presoja 2 osebnostnih značilnosti in 2 vrst mišljenja z utemeljitvami 4 točke
- presoja 2 osebnostnih značilnosti in 1 vrste mišljenja z utemeljitvami ali obratno 3 točke
- 5. raven:** 2 presoji, 1 utemeljitev 2 točki
- 2 presoji ali 1 presoja, 1 utemeljitev 1 točka

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **dodatne točke** od 1 do 3 v skladu z merili po Predmetnem izpitnem katalogu 2006, str. 8.

3. ESEJ

ZNANJE:**Opredelitve:**

- **prosocialno obnašanje:** obnašanje, ki je usmerjeno v korist drugim in ga družba pozitivno vrednoti; vse dejavnosti, ki so naravnane na dajanje pomoči drugim, v iskanje koristi za druge, v zadovoljevanje potreb drugih ljudi;
- **antisocialno obnašanje:** obnašanje, ki neposredno ogroža interese drugih in ga družba negativno vrednoti; obnašanje, ki krši pomembne norme in/ali zakone, sprejete v nekem socialnem sistemu;
- **proindividualno obnašanje:** obnašanje, v ospredju katerega je posameznik in njegove koristi.

Oblike proindividualnega obnašanja: asertivnost, tekmovalnost, egoizem (sebičnost)

2. raven:	opredeljene 3 vrste obnašanja in naštetih 2 obliki proindividualnega obnašanja	4 točke
	opredeljene 3 vrste obnašanja in naštetih 1 oblika proindividualnega obnašanja ali opredeljeni 2 vrsti obnašanja in naštetih 2 obliki	3 točke
1. raven:	opredeljeni 2 vrsti obnašanja ali opredeljena 1 vrsta obnašanja in navedena 1 oblika proindividualnega obnašanja	2 točki
	opredeljena 1 vrsta obnašanja	1 točka

RAZUMEVANJE IN UPORABA:

Primeri različnih vrst obnašanja otrok v prijateljski skupini, **npr.:**

- **prosocialno obnašanje:**
Maja ves teden pred šolsko nalogo pomaga pri učenju prijateljici, ki ima težave pri matematiki; Anej se odzove na pritoževanje dveh prijateljev, ki sta v vrtcu ostala brez kock lego, s katerimi se je tudi sam želel igrati, tako da jima odstopi svoje kocke ...
- **antisocialno obnašanje:**
Nejc in Marko se po rokometni tekmi žalita in nato začneta pretep, ker eden drugega obtožujeta za slab izid;
Teja grobo odrine in zmerja prijateljico, ki želi pred njo v vrsto za kosilo ...
- **proindividualno obnašanje:**
Martin ne pove prijatelju, kako je rešil zahteven fizikalni problem, saj tekmuje s sošolci za najboljši učni uspeh in priljubljenost pri učiteljih; nekaj prijateljev prepričuje Ano, naj se ne pogovarja s sošolko druge narodnosti, toda ona postavi v ospredje sebe in svoje vrednote, prijateljem zna reči ne (je asertivna) in zato odločno izrazi svoje mnenje: "Sama odločam, s kom se bom pogovarjala." ...

4. raven:	s primeri ponazorjene 3 vrste obnašanja	3–4 točke
	OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti primerov.	
3. raven:	s primeroma ponazorjeni 2 vrsti obnašanja	2 točki
	s primerom ponazorjena 1 vrsta obnašanja	1 točka

INTERPRETACIJA IN VREDNOTENJE:

Predlogi načinov za spodbujanje razvoja prosocialnega obnašanja pri otrocih **z razlagami, npr.:**

- starši naj nagradijo (npr. pohvalijo) otroka, ko se obnaša prosocialno:
npr. utrjevanje (nagrajevanje) kot oblika instrumentalnega pogojevanja je učinkovit način učenja prosocialnega obnašanja: posledica nagrade je, da se pogostost pojavljanja prosocialnega vedenja poveča ...;
- starši naj bodo model za prosocialno vedenje:
npr. otroci, ki lahko opazujejo starše pri prosocialnem obnašanju, npr. pri pomoči drugim ljudem ali pri sodelovanju z drugimi, bodo starše posnemali, ker jih spoštujejo ...;
- starši naj razvijajo pri otroku moralne vrednote in osebnostne lastnosti, povezane z njimi (npr. empatijo, občutljivost za potrebe drugih, odgovornost):
npr. empatija je čustvena osnova altruizma: prej bo drugim pomagal posameznik, ki se lahko vživi v njihov položaj; ljudje, ki imajo bolj razvite moralne vrednote, so bolj solidarni in pripravljeni sodelovati z drugimi ...;
- pri vzgoji otrok naj prevladuje avtoritativni (demokratični) stil vzgoje:
npr. otroci, ki so vzgajani avtoritativno, so bolj odgovorni, imajo bolj razvite socialne veščine ...;
- starši naj učijo otroka konkretnih postopkov pomoči in vedenja v določenih položajih:
npr. drugim prej pomagajo posamezniki, ki vedo, kako ravnati v specifičnih okoliščinah; ki imajo izkušnje z dajanjem pomoči ...;
- drugi smiselni odgovori.

6. raven:	predlagani in razloženi 3 načini	4 točke
	predlagana in razložena 2 načina	3 točke
5. raven:	predlagan 1 način z razlago ali predlagana 2 načina	2 točki
	predlagan 1 način	1 točka

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **dodatne točke** od 1 do 3 v skladu z merili po Predmetnem izpitnem katalogu 2006, stran 8.

IZPITNA POLA 3

Strukturirane naloge

1. NALOGA

A) Poimenovanje in opis treh stopenj modelnega učenja:

Izpostavitev (zaznavanje vedenja, opazovanje): opazovalec zaznava modelovo vedenje; opazuje model; je izpostavljen vedenju modela; je nanj pozoren.

Usvojitev: opazovalec se vedenja nauči; ga zna posnemati.

Sprejetje: opazovalec sprejme vedenje za svoje; z vedenjem se strinja; pripravljen ga je posnemati.

OPOMBA: Poimenovanje je lahko v samostalniški ali glagolski obliki (glej Kompare idr., 2001, str. 103).

2. raven:	poimenovanje in opis 3 stopenj modelnega učenja	3 točke
1. raven:	poimenovanje in opis 2 stopenj modelnega učenja	2 točki
	poimenovanje in opis 1 stopnje modelnega učenja ali poimenovanje 2 stopenj ali opis 2 stopenj	1 točka

B) Deli besedila, ki ponazarjajo posamezne stopnje:

- **Izpostavitev:** ... sem pogosto prisluhnila nežnim melodijam.
- **Usvojitev:** Zelo zgodaj sem pri poslušanju radia prepoznavala melodije, ki jih je igral oče.
- **Sprejetje:** ... sem zelo dobro zaigrala veliko otroških pesmic.

Primeri vedenja, ki se jih naučimo s posnemanjem, **npr.:**

- Zaželeno vedenje: pomoč drugim, ljubeznivost, strpnost, obnašanje pri mizi ...
- Nezaželeno vedenje: preklinjanje, nestrpnost do drugačnih, kajenje ...

4. raven:	vsaka stopnja ponazorjena z 1 delom besedila, 2 zaželeni in 2 nezaželeni vrsti vedenja	4 točke
	vsaka stopnja ponazorjena z 1 delom besedila, 1 zaželeno in 1 nezaželeno vedenje	3 točke
3. raven:	2 stopnji ponazorjeni z besedilom, 2 vrsti vedenja	2 točki
	1 stopnja ponazorjena z besedilom, 1 vedenje ali 2 vrsti vedenja	1 točka

OPOMBA: Če kandidat ob ustreznih delih besedila izpiše le zaporedno številko stopnje modelnega učenja, to upoštevamo, če je ustrezno poimenoval stopnje pri vprašanju A.

C) **Presoja** značilnosti staršev, vrstnikov in otroka, ki vplivajo na posnemanje, ter **pojasnitve**, npr.:

Starši

- pogosto izvajajo neko vedenje: otrok opazuje vedenje staršev in ga usvaja ...
- predstavljajo otroku pomembno osebo: otrok se z njihovim vedenjem strinja in ga posnema ...
- imajo dober odnos z otrokom: otrok se želi naučiti njihovega vedenja ...
- so istega spola kakor otrok: z njimi se otrok identificira ...
- drugi smiselni odgovori.

Vrstniki

- so podobni otroku po starosti; socialnem položaju; značaju; izvirajo iz istega okolja: otrok se z njihovim vedenjem strinja, želi posnemati njihovo vedenje ...
- so otrokove pomembne osebe: otrok pogosto zaradi želje po socialni sprejetosti posnema vrstniško vedenje ...
- nekateri vrstniki imajo visok status v vrstniški družbi: otrok jim želi biti čim bolj podoben ...
- nekateri vrstniki so s svojim vedenjem zelo opazni; so nagrajeni v vrstniški družbi: otrok takšno vedenje opazuje, odobrava in ga želi posnemati ...
- drugi smiselni odgovori.

Otrok

- otrok nima dovolj samozaupanja: s posnemanjem vedenja vrstnikov je socialno sprejet ...
- otrokova starost: mlajši otroci so bolj dovzetni za vplive iz okolja ...
- drugi smiselni odgovori.

6. raven: presoja in pojasnitev 3 značilnosti 3–4 točke

OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti pojasnitev. Če so pojasnitve splošne (ne nanašajo se neposredno na vrstnike in starše), je kandidat ocenjen s 3 točkami.

5. raven: presoja in pojasnitev 2 značilnosti 2 točki

presoja 2 značilnosti **ali** presoja in pojasnitev 1 značilnosti 1 točka

 2. NALOGA

A) Vrsta potrebe in del besedila, ki ponazarja to potrebo:

- biološke (organske, fiziološke) potrebe – bil je lačen; okrepčali so se;
- potreba po pripadnosti (ljubezni) – je odšel s sošolci (na kosilo); poklepetali so;
- kognitivne potrebe (spoznavne, potreba po znanju) – se je učil; priskrbel si je še nekaj podatkov; želel je utrditi in dopolniti znanje;
- potreba po spoštovanju, ugledu – se je hotel izkazati (s svojim znanjem, pred sošolci)

2. raven: pravilno prepoznane 3 potrebe, ponazorjene z besedilom naloge 3 točke

1. raven: pravilno prepoznani 2 potrebi, ponazorjeni z besedilom naloge 2 točki

pravilno prepoznana 1 potreba, ponazorjena z besedilom naloge 1 točka

OPOMBA: Za posamezno vrsto potrebe zadostuje 1 ponazoritev.

B) Opis procesov obeh načinov zadovoljevanja potreb:

- **homeostatično:** porušeno (psihofizično) ravnovesje povzroči potrebo. Z zadovoljitvijo potrebe oziroma z doseganjem cilja se vzpostavi ponovno ravnovesje. Po nekem času se potreba spet pojavi na isti ravni;
- **progresivno:** po zadovoljitvi prvotne potrebe nastane nova potreba na višji ravni.

Primeri:

- **homeostatično, npr.:** ko se pojavi primanjkljaj tekočine v organizmu, postanemo žejni – pojavi se potreba po tekočini. Popijemo tekočino, in ko smo je popili dovolj, je žeja odpravljena;
- **progresivno, npr.:** želimo izvedeti podatke o najnovejšem računalniku. Potrebo po znanju zadovoljimo tako, da v računalniški reviji preberemo članek o tem. Vendar želimo izvedeti še več in gremo na sejem elektronike, si tam ogledamo računalnik, nato iščemo še predstavnika, da bi nam demonstriral uporabo zmožnosti računalnika ...

OPOMBA: Kandidat lahko ponazori homeostatični način tudi s primerom zadovoljevanja katere od nižjih psihosocialnih potreb.

4. raven: ustrezen opis obeh procesov zadovoljevanja potreb in ustrezna primera za ponazoritev obeh načinov zadovoljevanja potreb 3–4 točke

OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opisa in ponazoritve primerov.

3. raven: ustrezno opisan 1 proces zadovoljevanja potreb z ustreznim primerom **ali** ustrezno opisana oba procesa zadovoljevanja potreb **ali** oba ustrezna primera 2 točki

ustrezno opisan 1 proces zadovoljevanja potreb **ali** 1 ustrezen primer 1 točka

C) Posledice nezadovoljitve potreb s pojasnitvami pri homeostatičnem zadovoljevanju, npr.:

- telesne okvare: če premalo pijemo, dehidriramo, okvarijo se ledvica, pojavi se suha koža ...
- življenjska ogroženost, smrt: če ne jemo dovolj, pomanjkanje hrane povzroči poslabšano delovanje organizma, organske okvare, smrt ...
- stres: če ni zadovoljena potreba po počitku, lahko doživljamo stres, npr. smo nerazpoloženi, razdražljivi, se slabo počutimo ...
- drugi smiselni odgovori.

Posledice nezadovoljitve potreb s pojasnitvami pri progresivnem zadovoljevanju, npr.:

- nezadovoljstvo: če nimamo prijateljev, naklonjenosti, ljubezni ..., smo nezadovoljni, nesrečni v življenju ...
- negativna samopodoba: če ne zadovoljimo potrebe po ugledu, imamo slabo mnenje o sebi, občutje manjvrednosti ...
- upad motivacije: če smo neuspešni v navezovanju socialnih stikov, upade motivacija za nadaljnje poskuse ...
- drugi smiselni odgovori.

6. raven:	presoja 2 posledic nezadovoljitve pri homeostatičnem in 2 posledic nezadovoljitve pri progresivnem zadovoljevanju potreb s pojasnitvami	4 točke
	presoja 2 posledic nezadovoljitve potreb pri homeostatičnem in 1 posledice nezadovoljitve pri progresivnem zadovoljevanju s pojasnitvami ali obratno	3 točke
5. raven:	presoja 2 posledic nezadovoljitve potreb s pojasnitvama, ne glede na način zadovoljevanja	2 točki
	presoja 1 posledice nezadovoljitve potreb s pojasnitvijo ali presoja 2 posledic brez pojasnitev	1 točka

OPOMBA: Če kandidat piše o zadovoljevanju homeostatičnih in progresivnih potreb, je lahko ocenjen največ na 5. ravni.

 3. NALOGA

A) Poimenovanje: absolutni prag, terminalni prag

Oprelitev:

- absolutni prag – najmanjša intenzivnost dražljaja, ki izzove občutek
- terminalni prag – intenzivnost dražljaja, pri kateri občutek ne narašča več (čeprav se intenzivnost dražljaja stopnjuje)

2. raven: poimenovana in opredeljena oba praga 3 točke

1. raven: poimenovana oba praga in 1 prag opredeljen 2 točki

poimenovana oba praga **ali** poimenovan in opredeljen 1 prag 1 točka

B) Primer za absolutni prag z razlago:

- s tipnega področja, npr.: Če se nekoga zelo nalahno dotaknemo s šivanko, tega ne občuti, ker je pritisk prešibek; če pritisk stopnjujemo, dosežemo točko, ko človek začuti zbodljaj.
- s slušnega področja, npr.: Prižgemo radio in ne slišimo ničesar. Nato počasi vrtimo gumb za jakost zvoka. Ko zaslišimo prvi zvok, smo dosegli absolutni slušni prag.

Primer za terminalni prag z razlago:

- s tipnega področja, npr.: Če stopimo na oster predmet, ne otipamo trdote in oblike predmeta, ker je pritisk premočen in se vzdražijo čutnice za bolečino.
- s slušnega področja, npr.: Nadzvočno letalo povzroča tak hrup, da ga čutnice v ušesu ne morejo več določiti kot zvok, temveč nas uho zaboli.

4. raven: ustrezna primera z razlago za oba praga 3–4 točke

OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti primerov in razlage.
Primer za en prag se mora nanašati na področje tipa, za drugi prag na področje sluha.

3. raven: primera za oba praga brez razlage 2 točki
ali 1 primer z razlago

OPOMBA: Primera za oba praga sta lahko z istega čutnega področja.

1 primer 1 točka

C) Pojasnitev čutne adaptacije:

Če dražljaj dalj časa deluje na čutnico, se čutnica na dražljaj ne odziva več enako intenzivno kakor na začetku, zato se pri večini čutil občutljivost zmanjša.

Pomen občutkov (občutenja):

- omogočajo nam spoznavanje in razlikovanje zunanjega okolja,
- z občutki se zavedamo dogajanja v lastnem telesu,
- so osnova za človekovo prilagajanje okolju in ustrezno odzivanje,
- imajo obrambno vlogo, saj nas opozarjajo na škodljive dražljaje,
- so začetek in sestavni del kompleksnega procesa zaznavanja,
- drugi smiselni odgovori.

6. raven:	pojasnjena čutna adaptacija in presoja 3 pomenov občutkov	4 točke
	pojasnjena čutna adaptacija in presoja 2 pomenov občutkov	3 točke
5.raven:	pojasnjena čutna adaptacija in presoja 1 pomena občutkov	2 točki
	pojasnjena čutna adaptacija ali presoja 1 pomena občutkov	1 točka

OPOMBA: Če kandidat opiše čutno adaptacijo na primeru, je lahko ocenjen na 5. ravni.